

Beslisapuntennotitie Politieke Vijfhoek Horeca, Recreatie en Evenementen

Aanleiding

- De economische schade is in de sectoren horeca, recreatie en evenementen het grootst met een omzetzerving tot > 80%. Dit wordt veroorzaakt door de maatregelen van de overheid (directe sluiting of ontmoedigingsbeleid).
- De huidige maatregelen (zoals NOW en TOGS) verlichten de problemen voor de ondernemers. Maar daarbij passen de volgende kanttekeningen.
 - De NOW vergoedt alleen de loonkosten en niet de overige vaste lasten zoals de huur. De vaste lasten zijn gemiddeld ongeveer gelijk aan de loonkosten.
 - De NOW bedient een aantal groepen onvoldoende, zoals seizoensgebonden ondernemers en snel groeiende ondernemers. Dit is ook wat de sectoren zoals Koninklijke Horeca Nederland aangeven (zie tienpunten plan van KHN). Een opslag op de NOW repareert onvoldoende, en bovendien ondernemers met relatief veel vaste lasten en weinig vaste arbeid (zoals veel horecabedrijven) krijgen dan onvoldoende opslag.
 - De TOGS is forfaitair bedrag en niet gerelateerd aan daadwerkelijke kosten die veel hoger kunnen liggen.
- Deze sectoren hebben de komende maanden een slecht economisch perspectief. Een deel van de sectoren zal cf de routekaart waarschijnlijk voorzichtig opengaan, maar zal door de beperkende maatregelen maar een deel van de normale omzet draaien. Evenementen en kermis blijven tot in elk geval 1/9 verboden.
- Zonder aanvullende maatregelen dreigt een golf aan faillissementen in de sector. Voortzetting van het huidige pakket is onvoldoende om dit te voorkomen. Verdere tegemoetkoming in de vaste lasten is noodzakelijk.
- Daarnaast wordt aan het noodpakket 2.0 gewerkt, waar een optie is om een kapitaalopslag op de NOW toe te passen.
- De Tweede Kamer heeft motie Dijkhoff/Jetten aangenomen die betrekking heeft op horeca, recreatie, evenementen, podia en theaters:
 - Verzoekt de regering om los van het tweede steunpakket, medio mei duidelijkheid te bieden op een aanvulling op het lopende steunpakket en daar specifiek het probleem van de doorlopende vaste lasten in mee te nemen.
- Tevens aangenomen is de motie Segers/Heerma:
 - verzoekt de regering te onderzoeken of en op welke wijze doorlopende vaste bedrijfskosten kunnen worden vergoed, bijvoorbeeld door een vervanging of aanpassing van de TOGS-regeling of de NOW-regeling,

Varianten (op volgende pagina's zijn deze verder uitgeschreven)

Variant 1: Omzetzervingsregeling horeca, recreatie, evenementen

- Ondernemers krijgen een tegemoetkoming voor vaste lasten via compensatie van de gemiste omzet. Dat kan op aantal manieren, zie tabel. Afhankelijk van de variant moet met NOW verrekend worden (is in bedragen in tabel rekening mee gehouden).
- Alleen ondernemers met meer dan 30% omzetzerving komen in aanmerking
- Omzetzerving wordt bepaald aan de hand van de BTW aangifte.
- Uitvoering via RVO. UWV wordt hierdoor niet zwaar belast, moet wel NOW beschikkingen doorsturen. Dat laatste geldt niet in variant 1c, daarin is automatisch vooraf voor ontvangen NOW gecorrigeerd.

Variant 1a:

- We hanteren de Siersteeltbenadering.
- Ondernemers krijgen $70\% \cdot 70\% = 49\%$ tegemoetkoming in omzetzerving.
- De NOW bijdrage die de ondernemer al heeft ontvangen wordt hiervan afgetrokken

Variant 1b:

- Deze is al variant 1a, maar het tegemoetkomingspercentage wordt $70\% \cdot 60\% = 42\%$

Variant 1c:

- In deze variant wordt de tegemoetkoming geënt op de vaste lasten in verhouding tot de omzet. Dit wordt sectorspecifiek bepaald. Voor deze sectoren zijn de vaste lasten (niet zijnde loonkosten) gemiddeld 26% van de omzet
- Er wordt daarmee niet alleen gecorrigeerd voor loonkosten, maar ook voor variabele kosten en resultaat. Er hoeft dan niet met de NOW verrekend te worden, hetgeen de uitvoering versimpeld omdat RVO dan niet afhankelijk is van het UWV.

Budgetraming bij omzetzijnerregeling

Optie	Tegemoetkoming als percentage van de omzetzijner (percentage is dus het maximum als omzet nul is)	Bedrag 3 maanden
1a. Siertheelformule	$70\% * 70\% = 49\%$	2,1 mld.
1b. Lager percentage vergoeding	$70\% * 60\% = 42\%$	1,65 mld.
1c. Percentage enten op aandeel vaste lasten in omzet (= gemiddeld 26%)	$26\% * 49\%$ (= maximum, beweegt mee met omzetzijner)	1,15 mld. (maximaal)

Variant 2: Aanpassing in de NOW voor seizoensbedrijven, een generieke kapitaalopslag van 20% in de NOW en een aanvullende ronde TOGS

Variant 2 bestaat uit drie onderdelen:

- Nieuwe tranche TOGS
- Generieke kapitaalopslag op de NOW
- Aanpassing in de NOW voor seizoensgebonden bedrijven

Nieuwe tranche TOGS

- De eenvoudigste uitvoering is wederom een gift (solvabiliteitssteun) voor specifieke sectoren die ofwel gesloten blijven of nog substantiële restricties hebben, op basis van de tijdlijn zoals door de MP geschetst.
- Gezien de toch naderende openstelling en iets kortere looptijd lijkt een bedrag van €3.000 gerechtvaardigd.
- Een andere invulling van de TOGS ook denkbaar. Mogelijk kan worden gevarieerd op basis van de omvang van bedrijven (qua omzet of aantal vestigingen). Bedrijven krijgen dan een hogere subsidie. Een check op uitvoerbaarheid is nog nodig.
- Budgettaire beslag hangt af van maatvoering en keuze tussen deze TOGS-opties.

Generieke kapitaalopslag op de NOW

- De generieke opslag op de NOW doet recht aan het feit dat bedrijven andere kosten hebben dan personeelskosten. Dit helpt breder dan alleen voor horeca en recreatie.
- Er wordt een opslag van 20% gekozen omdat bijna alle sectoren vaste bedrijfslasten hebben die in omvang meer dan 20% van de loonkosten bedragen. Hogere percentages zouden in potentie voor een aantal sectoren leiden tot overcompensatie. Ook kan het de perverse prikkels om de kosten die verbonden zijn aan deze kapitaalopslag bedragen ca. € 2 mld. Uitvoering waarschijnlijk via UWV.

Tegemoetkoming aan seizoensgebonden bedrijven in de NOW

- Seizoenssectoren geven aan in januari een (fors) lagere loonsom te hebben dan in maart/april/mei. Hierdoor komen ze in aanmerking voor een lagere NOW-subsidie dan gewenst.
- Om hieraan tegemoet te komen wordt binnen de NOW 1.0 de maximering op de loonsom in januari losgelaten. Als in maart/april/mei de loonsom hoger is, wordt deze gebruikt bij het bepalen van de NOW.
- Opslag van ca. 20% op de NOW voor kapitaalkosten. Verdere criteria en bepalingen volgen de NOW (bv. minimum percentage omzetzijner om in aanmerking te komen, omzetzijner op basis van inschatting van de ondernemer).
- De kosten die verbonden zijn aan deze kapitaalopslag bedragen ca. € 2 mld. Uitvoering waarschijnlijk via UWV.

Aanvullend budget voor horeca, recreatie en evenementen door opslag en TOGS ca. 370 miljoen voor drie maanden (inschatting EZK, dit is een tentatieve berekening. Dit is een kapitaal opslag op de NOW voor horeca, recreatie en evenementen van ca. 250 mln. en een TOGS van 4.000 voor 43.000 bedrijven in horeca/recreatie/evenementen = 120 mln. Zoals bij de bedragen voor de variant omzetzderving is de geraamde omzetzderving gebaseerd op huidige periode en niet op inschatting omzetzderving in een volgende periode aangezien dat nu nog zeer onzeker is.

BESLISPUNTEN

Beslispunt 1

Wenst u een tegemoetkoming in de vaste lasten voor de sectoren horeca, recreatie en evenementen te regelen via:

- 1. Een omzetzdervingsregeling;**
- 2. Aanpassing in de NOW voor seizoensbedrijven, een generieke kapitaalopslag van 20% in de NOW en een aanvullende ronde TOGS**

Beslispunt 2

Stemt u in met een brief van de bewindslieden van EZK aan de Tweede Kamer te verzenden na vaststelling in de MR van 15 mei.

Contouren compensatie vaste lasten via omzeterdingsregeling

Doel

- Bedrijven uit de betreffende sectoren die in de kern gezond zijn ondersteunen waardoor ze in staat zijn de crisis te overleven, ook in een tijd met minder of zelfs een tijd geen omzet.

Uitgangspunt

- Bedrijven worden tegemoetgekomen voor vaste lasten. Tegemoetkoming in de loonkosten loopt al via NOW.
- Dit gebeurt via een omzeterdingsregeling.

Welke sectoren?

- Het gaat om de sectoren Horeca, Recreatie en evenementen. Afbakening vindt plaats op basis van daadwerkelijke bedrijfsactiviteit.
- In de uitvoering faciliteren SBI-codes hiervoor een geautomatiseerde procedure.

Hoe omzet derving te meten?

- Omzet derving zal worden gebaseerd op BTW aangifte van de bedrijven. Bedrijven moeten een inschatting maken van huidige omzet en die vergelijken met de BTW aangifte over 2019 over dezelfde periode. Omdat de periode waar de regeling betrekking op heeft niet gelijk is met een kwartaal zullen ondernemers dit doen op basis van de BTW aangifte van 2019 over Q2 en Q3 en op basis daarvan een inschatting geven over de verwachte omzeterdaling over de periode waar de regeling betrekking op heeft.
- Alleen bedrijven met meer dan 30% omzeterderving komen in aanmerking.

Periode

- Voorstel is dit te doen voor periode juni – augustus.

Hoogte tegemoetkoming

- Compensatie vindt plaats via sierteeltformule: dit betekent 49% compensatie van de omzeterderving. Er zijn budget besparende alternatieven (zie varianten)
- Verrekening met NOW, niet met TOGS (tenzij deze verlengd wordt). Over wijze van verrekening moet bij opstellen van regeling nader overlegd worden tussen EZK, SZW, UWV en RVO.
- Alternatief is dat bij percentage al rekening wordt gehouden met NOW zodat er dan niet verrekend hoeft te worden (variant 1c), dan is dat voorbehoud over uitvoering er niet.

Uitvoering

- RVO zal deze regeling uit gaan voeren. Eerste analyse is dat regeling uitvoerbaar is. We vragen nog een definitieve analyse.
- Zal vanwege aantallen geautomatiseerd moeten verlopen. RVO kan vooraf niet alle dossiers controleren maar kan een beperkte steekproef doen.
- Werken met voorschot, op basis van definitieve omzetercijfers en definitieve NOW beschikking vaststellen. Hoogte voorschot van 80% i.v.m. risico op te hoge tegemoetkoming. Over uitwisseling gegevens tussen RVO en UWV moet nader overlegd worden, tenzij voor variant 1c wordt gekozen.

Juridische randvoorwaarden en staatssteun

- Staatssteun: regeling zal gemeld moeten worden in Brussel

Budgettair

- Aantal verwachte bedrijven is maximaal ca 70.000. Werkelijke aantal zal af gaan hangen van de omzeterontwikkeling komende periode.
- Budget: benodigde budget wordt geraamd op 1,15 - 2,1 mld. euro voor een periode van 3 maanden. Daar is de geschatte NOW bijdrage dan al in verrekend.

Voordelen

- Lost ook het probleem van de seizoensgebonden sectoren op.
- Sluit aan op problematiek die ondernemers ervaren: wegvallen van omzet.
- Sluit beter dan de NOW en TOGS aan bij de kenmerken van deze sectoren. (Bij NOW opslag blijven de knelpunten van NOW bestaan voor bepaalde groepen ondernemers zoals groeiers, deel van seizoensproblematiek, bedrijven met weinig personeel in vaste dienst, verschillen in kapitaalintensiteit tussen sectoren).
- Is relatief goed uit te voeren, wel een aparte nieuwe regeling.
- Sluit aan op motie Dijkhoff/Jetten

Nadelen

- Communicatief: vanwege verrekening NOW kan bijdrage voor bepaalde bedrijven laag uitvallen. Dus belangrijk dit helder over voetlicht te brengen bij communicatie over de regeling.
- Commissie zal mogelijk eisen dat bedrijven rekening moeten houden met gedaalde kosten (cf sierteeltregeling). Dit verhoogt de administratieve lasten voor bedrijven en bij de uitvoering.
- Er bestaat dus een risico op precedentwerking richting andere sectoren (denk ook aan sportscholen)
- Deze regeling is niet meer gekoppeld aan de loonkosten van een bedrijf, en daarmee is het lastiger om baanbehoud bij deze regeling te betrekken. Steun wordt gegeven zonder dat daar een garantie bestaat dat werkgelegenheid in stand blijft. Zal bekeken moeten worden of vereiste van baanbehoud wenselijk is en of dat kan in deze regeling. Zal mogelijk ook van te kiezen variant afhangen.
- De omzetzervingscompensatie telt volgens huidige NOW regeling mee als omzet voor de NOW en leidt indien al NOW is aangevraagd tot deels NOW-terugvordering. Dit geldt ook bij varianten waarbij TOGS wordt verstrekt.

Achtergrondnotitie over problematiek

1. Wat is het belang van de betrokken sectoren?

- De gastvrijheidseconomie is in Nederland een belangrijke economische sector met een omzet van ca. 35 miljard en 791.000 banen (474.000 fte). Binnen de gastvrijheidssector is de horeca als subsector het grootst met 62.800 bedrijven, een omzet van EUR 22,6 mld. en 430.000 banen (291.000 fte). Een andere grote subsector is de verblijfsrecreatie met 7447 recreatie- en watersportbedrijven, met een omzet van EUR 5,2 mld. De jaaronzet van de dagattracties ligt rond de 750 mln.
- Een snelle hervatting van bedrijfsactiviteiten in met name recreatie en horeca, binnen de grenzen van de medische richtlijnen, kan bijdragen aan een veerkrachtig herstel van de economie. Grootschalig faillissement beperkt die veerkracht. Daarnaast kennen deze sectoren ook een belangrijke sociale component en spelen ze een rol in het straatbeeld.

2. Hoe worden deze sectoren door de crisis geraakt?

- Door de maatregelen die overheid heeft getroffen zijn de betreffende sectoren grotendeels stil komen te liggen. Directe effecten: verplichte sluiting horeca, verbieden evenementen en sluiting deel recreatie (deels op bevel veiligheidsregio; deels vanwege verbod gebruik gemeenschappelijk sanitair). Daarnaast indirect effect: door de oproep zoveel mogelijk thuis te blijven en feit dat de voorzieningen op recreatieparken gesloten moeten blijven, is de sector zwaar getroffen, ook als ze formeel nog open mogen zijn.
- Uit verschillende analyses blijkt dat de sectoren Horeca en Cultuur/Sport/Recreatie de hardste klappen oplopen in de economie:
 - De initiële vraaguitval als gevolg van de Coronacrisis bedroeg voor de Horeca 87% en de Cultuur/Sport/Recreatie 71% (indeling en bron DNB). Dit wordt bevestigd door de NOW aanvragen. Horeca heeft al ca. 22.000 aanvragen ingediend met gemiddelde terugval omzet van 82% (UWV, NOW update 30 april).
 - De op verzoek van EZK uitgevoerde analyse van Panteia laat zien dat de verwachte terugval in Toegevoegde Waarde in deze sectoren het grootst is. Voor beide geldt dat in scenario 2 van het CPB het verlies op jaarbasis 30% is. Dit lijkt nog optimistisch, nu de laatste economische analyses laten zien dat economische krimp groter wordt.
 - Ook blijkt uit de meest recente gegevens dat in de Horeca, Cultuur/Sport/Recreatie en de reisbranche het producentenvertrouwen het laagst is (tot aan -100%).
- Deze sectoren kennen ook een seizoenseffect. Voor een deel van deze sectoren geldt dat de hele of het grootste deel van de omzet in de maanden april t/m oktober wordt gemaakt.

3. In welke mate bieden huidige instrumenten een oplossing?

- Horeca, recreatie en evenementen maken uitgebreid gebruik van NOW en TOGS. In die zin voorzien deze instrumenten in een behoefte.
- Deze instrumenten kennen echter een aantal kenmerken waardoor de gemaakte kosten en gemiste omzet niet optimaal en/of deels wordt vergoed worden:
 - Seizoenseffect wordt in NOW onvoldoende opgepakt door de berekeningswijze van omzetschade en door loonsom peildatum van 1 januari.
 - NOW vergoedt geen vaste lasten. TOGS komt daar wel aan tegemoet, maar biedt alleen kleine bedrijven echt soelaas (gemiddelde horeca zaak heeft al een maandhuur van 4.000 euro). Daarmee onvoldoende voor maanden sluiting.

4. Wat is het perspectief voor de sectoren?

- De bedrijven teren op dit moment in op het vermogen. Een derde van de 5000 KHN-leden geeft aan het nog maximaal een maand vol te houden.
- Interne cijfers van de DNB laten zien dat de solvabiliteitsproblemen in de horeca en recreatie/sport/cultuur het grootst zijn van alle sectoren. Zelfs in een V vormig herstel (dus een relatief snel herstel) neemt het aantal bedrijven dat niet de renteverplichtingen kan voldoen in beide sectoren toe tot 41%. In een L vormig herstel loopt dit percentage verder op.
- Dit is nadrukkelijk een bijzondere situatie. De horeca sector is normaal gesproken niet gevoeliger voor faillissementen dan andere sectoren. De gemiddelde faillissementsratio van

horeca over de kwartalen van 2009-2020 ligt met 0,17% iets hoger dan van alle bedrijfstakken tezamen (0,12%), maar lager dan in bijvoorbeeld de industrie (0,25%), vervoer en opslag (0,23%), zakelijke diensten (0,2%) en vergelijkbaar met bouw en handel (beide 0,16%) (bron CBS). Ook bedrijfsbeëindiging ligt niet hoger dan gemiddeld.

- Het economisch perspectief wordt door drie factoren bepaald: kunnen sectoren op korte termijn weer open, in welke mate kunnen ze dan rendabel opereren (anderhalve meter, hygiënemaatregelen) en is er enige kans dat de gemiste omzet later dit jaar weer kan worden ingelopen. Ook al mogen er misschien op korte termijn sectoren open dan nog zal de reguliere omzet niet gehaald kunnen worden en zal ook geïnvesteerd moeten worden in maatregelen om in de 1,5 meter samenleving omzet te kunnen halen.
- De evenementensector komt er het slechtste af. Tot 31 augustus geen omzet en dan is grootste deel van het seizoen voorbij. Recreatiesector zal wel langzaam weer omzet gaan draaien met deel minder capaciteit, maar missen waarschijnlijk nog langere tijd horecaomzet. In de horeca zal dit van het type zaak afhangen. Voor de hele sector geldt dat verloren gegane omzet voor het grootste deel niet wordt goedgehaakt.
- Van belang is de bedrijven in staat te stellen zich de komende tijd aan te passen aan het nieuwe regime teneinde voor de langere termijn een andere bedrijfsvoering neer te zetten die en omzet oplevert en past bij de nieuwe situatie.

5. Welk handelingsperspectief heeft de overheid?

- Hoe rechtmatig de maatregelen vanuit de overheid ook zijn, de ondernemers zijn direct en zwaar getroffen door de overheidsmaatregelen. Ook met versoepelingen blijven de sectoren geraakt in hun bedrijfsmodel.
- Het betreft gezonde economische sectoren met geen hoge faillissementscijfers voor de crisis. Echter zonder aanvullende maatregelen kunnen in potentie gezonde economische bedrijven zich niet aanpassen aan de nieuwe omstandigheden en is een golf aan faillissementen in deze gastvrijheidssectoren onvermijdelijk. Het gaat daarbij mogelijk om vele duizenden ondernemers en vele tienduizenden arbeidsplaatsen, waardoor veelal de onderkant van de arbeidsmarkt en jongeren worden getroffen.
- Om de sector perspectief te bieden zijn aanvullende maatregelen onvermijdelijk. Die moeten bestaan uit een mix van het in aangepaste vorm voortzetten van de huidige instrumenten en een aantal aanvullende instrumenten gericht op de vaste lasten. Tegelijk moeten werknemers niet onnodig lang gevangen blijven in een sector zonder perspectief en dient het instrumentarium ondernemerschap te belonen en niet te ontmoedigen.
- Aangezien de betreffende sectoren direct afhankelijk zijn van de beslissingen van het kabinet moet zo snel mogelijk helderheid en een perspectief komen. Daar hebben bedrijven een zeer grote behoefte aan. Dus bij voorkeur worden maatregelen bekend gemaakt op 15 mei.

6. Wat zijn de opties?

Tegemoetkoming van de vaste lasten

- Gezien de duur die de maatregelen inmiddels hebben is het belangrijk dat een aanvullende compensatie voor vaste lasten (niet zijnde loonkosten¹) wordt gevonden.
- Er zijn een aantal varianten, waarbij vooralsnog vooral gedacht wordt aan een omzetcompensatie regeling zoals ook een optie is bij de seizoensarbeid. Alternatief door SZW en FIN ingebracht is een opslag op de NOW van ca 20% en een extra ronde TOGS.
- Een eerder alternatief waarbij er een directe compensatie van de vaste lasten plaatsvindt (de zgn. Deense variant) hebben we verder buiten beschouwing gelaten. RVO geeft aan dat deze niet uit te voeren valt zonder dat met accountantsverklaringen wordt gewerkt. Dat is voor veel ondernemers te kostbaar en voor beroepsgroep van accountants ingewikkeld (zie zelfde problematiek bij de NOW)

Aanvullende maatregelen

- Aanvullend kan worden verkend met gemeenten hoe strandtenten met een gerichte maatregel zijn te ondersteunen, waarbij met name gekeken wordt naar de pacht die strandtenten betalen aan gemeenten (constructie sportverenigingen).
- Tot slot zou een aantal andere maatregelen geïntroduceerd kunnen worden:

¹ In deze notitie wordt als over vaste lasten wordt gesproken bedoeld vaste lasten niet zijnde loonkosten

- Langer uitstel van belastingen.
- Overleg met gemeenten om dit jaar meer ruimte te bieden aan bedrijven. Denk aan terrasvergunningen, ruimere openingstijden, langer seizoen voor strandtenten voor zover dit mogelijk is binnen de veiligheidseisen etc.
- Evt. belang toekomstige taskforce gastvrijheidseconomie in de herstelfase.
- We kijken ook nog naar aanpak van de huren waarbij de lasten in de keten verdeeld worden. Verplichtend karakter via juridische maatregelen stuiten op veel bezwaren.

7. Timing

- De urgentie voor deze sectoren is groot. Zeker daar waar ondernemingen nog weinig of geen perspectief kan worden geboden op herstel van (een significant deel van) de omzet, komt een pakket van maatregelen eind mei te laat. Ondernemers moeten nu besluiten nemen over hun verdere bedrijfsvoering.
- Voorstel is om vooruitlopend op bekendmaking van het noodpakket een brief naar de Tweede Kamer te sturen die voldoende perspectief en rust biedt voor de betreffende sectoren. Een aantal maatregelen zou op hoofdlijnen kunnen worden aangekondigd.
- Gezien motie Dijkhoff/Jetten en WGO EZK over de incidentele supplettoire begroting op 18 mei heeft het de voorkeur van EZK om deze brief op 15 mei in de ministerraad vast te stellen.